

תלמוד בבלי מסכת בכורות דף כט עמוד א

מתני'. הנוטל שכרו לדון - דיניו בטילים...

גמ'. מנהיג מילי? אמר רב יהודה אמר רב: דאמר קרא +דברים ד'+ ראה למדתי אתכם וגו' - מה אני בחנם אף אתם בחנם. תניא נמי הכי: כאשר צוני ה' אלהי - מה אני בחנם, אף אתם בחנם ומנין שאם לא מצא בחנם שילמד בשכר - תלמוד לומר: +משלי כ"ג'+ אמת קנה, ומנין שלא יאמר, כשם שלמדתי בשכר - כך אלמדנה בשכר - תלמוד לומר: אמת קנה ואל תמכור.

Mishna: The one who takes a salary to be a judge, his judgments are nullified...

Gemara: Where do we learn this from? R Yehuda Said in the name of Rav: we learn this from the verse behold I have taught these to you. Just like I (hashem) has taught you for free, so to you should teach for free...

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף פה עמוד א

ר' ישמעאל אומר: +שמות כ"א'+ ורפא ירפא - מכאן שניתן רשות לרופא לרפאות

R Ishmael says: the verse say and you shall surely heal him, from this we learn that permission is granted for a doctor to heal.

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת נדרים פרק ד משנה ד

שחייב הרופא מן הדין לרפאות חולי ישראל והרי הוא בכלל אמרם בפירוש הכתוב והשבתו לו לרבות את גופו שאם ראהו אובד ויכול להצילו הרי זה מצילו בגופו או בממונו או בידיעתו.

A doctor is obligated to heal the sick of Israel, and this is part of the mitzvah of: you shall return it to him. The Gemara includes his body in this, so that if one sees another lost and can save that person he is obligated to do so with his money or body.

ויקרא פרק יט פסוק טז

...לא תעמד על דם רעך אני יקוק:

Do not stand by on the blood of your brother I am Hashem

שולחן ערוך יורה דעה: שלו

סעיף א

א <א> נתנה התורה רשות לרופא לרפאות. א] ומצוה היא. ובכלל פיקוח נפש הוא. ואם מונע עצמו, הרי זה שופך דמים... ומיהו לא יתעסק ברפואה א"כ הוא בקי, ולא יהא שם גדול ממנו, שאם לא כן, הרי זה שופך דמים...

סעיף ב

הרופא, אסור ליטול שכר החכמה והלימוד, אבל שכר הטורח והבטלה, מותר.
 The doctor is forbidden for charging for his knowledge or his education, but may charge for his trouble and his "refraining".

סעיף ג

מי שיש לו סמנים, וחבירו חולה וצריך להם, אסור לו להעלות בדמיהם יותר מן הראוי. ולא עוד, אלא אפילו פסקו לו בדמיהם הרבה, מפני צורך השעה שלא מצאו סמנין אלא בידו, אין לו אלא דמיהן. אבל אם התנה בשכר הרופא הרבה, חייב ליתן לו, שחכמתו מכר לו ואין לו דמים. הגה: ואף על פי שיש מצוה עליו לרפאותו; ו שכל מצות עשה דרמיא אכולי עלמא, אם נזדמנה לאחד ולא רצה לקיימה אלא בממון, אין מוציאין הממון מידו ולא מפקיעין מידו חיוב שלהן (טור).

One who has medicines and his friend is sick and needs them, it is forbidden to charge more than their usual value. But not just this rather even if the friend paid much more than their worth due to the urgency of need the apothecary may not accept more than the medicine's value.

However, if one agrees to pay a doctor a huge fee, you must pay the doctor, for the doctor has sold him his wisdom which is priceless.

RAMA: and even though the doctor has an obligation to heal (for all commandments to act fall on everyone) if there is a doctor who will only heal for a fee you cannot force him to heal for free and the patient has an obligation to pay.

תוספות מסכת בכורות דף כט עמוד א

מה אני בחנם כו' ... ואין לתמוה על דיני גזירות שבירושלים שהיו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה דבלאו טעמא דאגר בטלה דמוכח שרי התם כיון דכל עסקם היה על זה ולא היו עוסקין בשום מלאכה שעל כרחם צריכין להתפרנס...

Do not be shocked at the judges in Jerusalem who accept a salary for judging...for they are permitted to do so because they spend all day in judgment and have no other means of earning a living...

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ד סימן נב

...

הטעם הנכון להתיר לרופא ליטול יותר מאשר שכר בטלה הוא שלמעשה ידוע שיהודים יותר מרוצים טיפולם של רופאים יהודים. ומאחר שכמעט אין אחד שמוכן לטרוח ולהוציא ההוצאות הנדרשות להיות רופא בלי שידע שיהיה מותר לו לקבל שכר כזה שנותנים, הוי ממילא כאלו התנו החולים מעיקרא שיתנו להם שכר כזה. וזה כעין הסברא שהזכרת.

... אבל רופא שכל פרנסתו מרפואה אינו שייך לגדרי שכר בטלה דהלא אין לו ממה להיות בטל. והרי הרופא צריך לפרנס עצמו, ומותר לו גם להתעשר מפרנסה זו דווקא. ואין לטעון שעליו להשיג עוד פרנסה אחרת, שהלא ודאי שניחא להחולים שהרופא יתעסק רק ברפואה, ולא יבלבל מוחו וזמנו בשאר ענינים.

The correct reason to allow a doctor to charge a fee for healing is that everyone knows that Jews prefer Jewish doctors and that nobody is willing to learn medicine without the potential to earn a significant income. Therefore it is as if the patients who go to see a Jewish doctor have already agreed to pay the high fee.

...a doctor whose sole source of income is medicine is not part of the concept that you can only charge for "refraining" because he is not refraining from anything...a doctor is permitted to make a living at his work and even become wealthy from it.

שו"ת ציץ אליעזר חלק ה - רמת רחל סימן כד

(א) נלמד מזה למעשה דכשהרופא יש לו טירחא או ביטול זמן לבדוק את החולה בביתו או לבקרו בביתו או לכתוב לו פתקה לבית מרקחת אזי מותר לו לקחת עבור זה שכר, אבל כשבאים לביתו מותר לו לקחת עבור זה שכר, אבל כשבאים לביתו רק להודיעו מצב החולה ולקבל ממנו הוראות איזה סם מרפא להמשיך לקחת או איזה טיפול להמשיך לתת בכה"ג אסור לרופא לקחת שכר עבור לימוד זה.

...

(ד) ומכיון שמדמינן זה לההיא דמילה נראה גם דבאי אפשר בשו"א = בשום אופן = להכניע את הרופא שילך לרפאותו חנם, דלא ציית לן. דמותר מדינא להטעותו שישלמו לו ואח"כ לא לשלם, דומיא שמביא שם הפ"ת בסי' רס"א סק"ד בשם הלבושי שרד שכתב בשם מהר"י עמדין דרשאים להטעותו להבטיח לו שכר ולא ליתן לו ע"ש. ודומיא דשם, יש עוד לגעור בו בהרבה על שאינו חפץ במצות ומראה עצמו כמעט שאינו מזרעו של אברהם אבינו שהיה רודף צדקה וחסד, ע"ש ברמ"א וביאור הגר"א סק"ו ובמקור הדין בשו"ת הרשב"א ח"א סי' תע"ב.

We can learn from this that when a doctor has to spend time traveling or writing prescriptions he can charge for this...but not for his knowledge or education...

We do not force a doctor to see a patient for free, this is because it is permitted for one to tell the doctor that he will pay his fee and then not pay...